

I 13. LASY

1. Historyczna powierzchnia lasów
 - a. Lasy liściaste i mieszane zajmowały ok. 75% dzisiejszego obszaru Polski.
 - b. Spadek powierzchni wynikał z rozwoju osadnictwa, rolnictwa i zapotrzebowania na drewno.
 - c. Pod koniec XIX w. zanik prawie wszystkich naturalnych drzewostanów – zastąpienie ich jednolitymi uprawami, głównie iglastymi (monokultury).
2. Współczesne zmiany
 - a. Wprowadzanie działań dla zwiększenia różnorodności gatunkowej
 - b. Powolny wzrost powierzchni lasów w Polsce.
3. Najważniejsze typy lasów w Polsce
 - a. Bory sosnowe
 - o Najbardziej rozpowszechnione.
 - o Występują na glebach bielicowych, ubogich, piaszczystych.
 - b. Lasy mieszane
 - o Rosną na glebach żyzniejszych i wilgotniejszych.
 - o Gatunki: sosna, dąb, buk, brzoza.
 - c. Grądy (wielogatunkowe lasy liściaste)
 - o Dominacja dębów i grabów.
 - o Rosły na glebach żyznych – większość wycięta i zastąpiona innym użytkowaniem.
 - d. Lasy łąkowe (łągi)
 - o Gatunki: jesion, wierzba, topola.
 - o Występowanie w okresowo zalewanych dolinach rzek (np. Nizina Mazowiecka, okolice Gorzowa Wlkp.).
 - e. Lasy olszowe (olsy)
 - o Obszary stale podmokłe.
 - o Gatunki: olsza, brzoza, wierzba, jesion.
4. Funkcje przyrodnicze
 - a. Stanowią siedliska wielu gatunków roślin i zwierząt.
 - b. Rośliny leśne pochłaniają dwutlenek węgla i produkują tlen.
 - c. Oczyszczają powietrze z pyłów i innych zanieczyszczeń.
 - d. Regulują stosunki wodne, m.in. zatrzymują wodę opadową i ograniczają powodzie.
 - e. Chronią glebę przed erozją (np. wywiewaniem i wypłukiwaniem).
 - f. Stabilizują klimat lokalny (łagodzą temperaturę, zwiększają wilgotność powietrza).
5. Funkcje gospodarcze
 - a. Dostarczają drewna jako surowca dla wielu gałęzi przemysłu (meblarskiego, papierniczego, budowlanego).
 - b. Umożliwiają pozyskiwanie runa leśnego (grzybów, jagód, ziół).
 - c. Umożliwiają prowadzenie gospodarki łowieckiej.
 - d. Stanowią źródło pracy dla osób zatrudnionych w leśnictwie i przemyśle drzewnym.
6. Funkcje społeczne
 - a. Umożliwiają wypoczynek, rekreację i turystykę.
 - b. Wpływają na zdrowie człowieka poprzez czyste powietrze i środowisko sprzyjające rekreacji.
 - c. Pełnią funkcję edukacyjną — stanowią teren obserwacji przyrody i działań proekologicznych.
 - d. Tworzą walory estetyczne krajobrazu.
7. Lesistość w Polsce
 - a. Wskaźnik lesistości kraju w 2018 r. wynosił 30%, a powierzchnia lasów nadal wzrasta.
 - b. Lesistość wykazuje duże zróżnicowanie przestrzenne:
 - o najwyższa (ponad 35%) w północno-zachodniej Polsce i w województwie podkarpackim;
 - o najniższa (poniżej 24%) w województwach środkowej i wschodniej części kraju.
 - c. Główna przyczyna zróżnicowania lesistości:
 - o rolnicze wykorzystanie gleb – na obszarach z żyznymi glebami (np. woj. lubelskie) udział lasów jest niewielki;
 - o na terenach o glebach słabych lub chronionych (np. woj. lubuskie) lasy zajmują dużą część powierzchni – nawet ok. 50%.

d. Dodatkowe czynniki wpływające na zmiany lesistości:

- zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego,
- rozwój osadnictwa,
- budowa dróg,
- tworzenie obszarów ochronnych, m.in. Natura 2000.

e. Zmienia się także skład gatunkowy lasów:

- wciąż dominują sosny,
- rośnie udział dębów, buków i brzoź.